

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1-3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 1500.—; pt. particulari Lei 800.—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 500.—. În străinătate Lei 2000.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 20.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliclu**

Sumarul:

Entropia economică. — Invățăturile de războiu. — Industria noastră metalurgică. — Lichidarea datoriilor provenite din Conversiune. — Legea pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă. — Bursa. — *Cronica*: Aurul în Statele Unite. Dublarea salariilor evrei. Finanțarea construcțiilor în Germania. Reducere la datoriile din conversiune. Navigațiune.

Entropia economică.

Fizicianul Rudolf Clausius a introdus în literatura științifică noțiunea și cuvântul „entropie” numai pentru științele fizico-chimice și nu s'a gândit, că legea entropiei este aplicabilă și valabilă și în economia politică, mai ales în finanțe.

Într'adevăr, o analogie între fenomenele și legile economice deoparte și între cele fizico-chimice de altă parte, este justificată prin faptul, că întreg câmpul forțelor cosmice aparține și economiei prin intermediul omului-econom, care-l cultivă și-l exploatează. Nicio invenție, nicio descoperire științifică nu scapă din practica economiei, căci ochiul de Argus al economului deștept le vede pe toate.

De aceea și legile fizico-chimice ale energiei cosmice trebuie să fie prezente și în domeniul științelor economice.

Nu semăna născociri, dacă nu yrei să
semeni ruini.

Căci, dacă energia este exploatată prin economie în toate formele ei, fie electrică, fie termică, fie chimică, hidraulică, mecanică, atunci ce lucru mare ar fi, dacă și științele economice ar trage o paralelă în ce privește legile energiei, așa ca dela o știință la cealaltă?

Avem energie economică, avem deci și *entropie economică*.

Energia și entropia sunt ca regina lumii și umbra ei.*)

Energia economică este sângele care întreține viața în organismul economic, adică este capitalul rulant (circulant), inclusiv moneda din circulație. Și dacă pentru fizico-chimice este valabilă legea universală a energiei, atunci știința economiei ce piedeci ar putea să ridice contra aplicării aceleiași legi, la ea acasă?

Ori, energia nu se pierde, ci numai se transformă: din mecanică trece în electricitate, în chimie, în căldură și *invers*. Sunt fenomene reversibile în circuitul fizic.

Prin analogie, nici energia economică nu se pierde, ci numai se transformă: din credit trece în producție agricolă, în industrie, transport, comerț și *invers*. Sunt operațiuni reversibile în circuitul economic.

*) Vezi, Felix Auerbach: „Die Weltherrin und ihr Schatten”, Jena, editura Gustav Fischer, o conferință despre energie și entropie.

În domeniul fizico-chimic, prin *inversarea (reversibilitatea) fenomenelor*, energia nu mai revine exact la nivelul cantitativ al punctului de plecare. Atunci știința, — consecvență în sine — nu zice, că energia s'a consumat ori s'a pierdut, ci caută doar forma și locul unde și cum a dispărut acea diferență de energie.

Prin analogie se poate stabili, că nici energia economică nu se mai întoarce completă la valoarea ei inițială, căci circuitul energiei economice slăbește în intensitate, iar diferența deficientă se poate numi deci tot *entropie, adică energie întoarsă în sine însași*, bunăoară așa cum un lucrător istovit de munca încordată, se comprimă în sine însuși, incapabil de a-și reîncepe lucrul. Așa dară energia invalidă, rănită în lupta economică și scoasă de pe teren este entropia economică.

În fizică legea entropiei stabilește faptul, că din punct de vedere cantitativ entropia poate crește, dar niciodată nu poate scădea. În cazul cel mai bun, rămâne constantă.

Urmărind această lege, în domeniile economice o găsim pusă în aplicare pe toată linia, pe unde *toată lumea câștigă, și nimeni nu pierde niciodată*, despre ceea ce ne convinge și ne garantează nu numai fiscul, ci și legea ofelimității practicate în toate părțile.

Dar se mai știe, că în fizică este neapărată nevoie de intervenția unor forțe exterioare pentru continuarea operațiunilor reversibile: că pendula s'ar opri, dacă globul greutatei reglatoare ar rămâne neridicat; motorul și-ar suspenda turajile la pomparea ultimelor picături de benzină. La fel, nici viața economică nu se mai mișcă din loc în lipsa reescontului.

În continuarea analogiei, se știe, că la fenomenele fizice nu se poate realiza o perfectă și absolută reversibilitate nici prin colaborarea forțelor exterioare. La fel se petrece aceasta și la operațiunile economice. Și aici dispăre totdeauna o cantitate de energie, pe care contabilitatea economistului savant o trece greșit la contul pierdere, sau la capitolul consumație, în loc să o atribue just la entropie. Nu vi se pare oare prea minunată concepția tovărășiei dintre capitolele economiei clasice: producție și con-

sumație? Cel puțin realitatea practică dovedește, că în economie nu există consumație, căci ceea ce se zice că „am consumat“, iată că vine țalchelnorul și piața și mă încasează cu vârf și îndesat. Același lucru ni se dovedește și prin bilanțul fiscal atât la impunere, cât și la apel. Energia economică s'a transformat, dar nu s'a consumat.

Ori, mai curând sau mai târziu, economistul, dacă întâmplător este totdeauna el însuși un bun econom, — în galeria istoriei economiei politice se găsește foarte puține personalități de genul Ford — va ajunge la concluzia și la convingerea absolută, că *entropia economică* proiectează o lumină clară peste multe puncte întunecate din economia politică și poate contribui cu succes la rezolvarea multor probleme grele.

Bunăoară *problema stabilizării monetaire* nu se prea poate rezolva fără ajutorul matematicii financiare, care — la rândul ei — cere să fie înzestrată cu două instrumente noi de operațiune precum: *factorul stabilizării monetaire* și *factorul deprecierei monetaire*, factori diferiți de cei obișnuți sub numele de: *factorul intereselor (dobânzilor)*, resp. *factorul scontului*.

Ori, dacă d este cota de scădere anuală a valorii reale a unității monetare atunci *factorul depunerii este $(1-d)$* , iar dacă s este cota ce trebuie adăugată cu anticipație la unitatea monetară, la începutul anului economic, pentru ca la finele aceluiași an să regăsim garantată *aceeași valoare reală de astăzi*, atunci *$(1+s)$ ar fi factorul de stabilizare*. Deci relația de bază a stabilizării monetaire trebuie să fie $(1-d)(1+s)=1$.

Dar cotele d și s nu sunt arbitrare, ci sunt funcțiuni reale produse de *entropia economică națională* și mai ales pendent de constanta minimă a entropiei economice. Căci, dacă în decurs de un an valoarea reală a monedei crește — ca rezultat al activităților economice — cu cota π a profitului, dar în același timp scade cu cota ε a entropiei, rezultă, că *cota de stabilizare monetară* se exprimă și se calculează prin formula

$$s = \frac{\varepsilon - \pi}{1 - \varepsilon + \pi}$$

Se vede clar, că orice măsură legislativă, care nu țină seamă de rolul

entropiei economice, influențează doar numai în mod trecător asupra parității monetare. Din contră, acționând asupra entropiei economice, organismul conștient al economiei naționale va putea readuce metodic și permanent reversibilitatea energiei monetare în circuitul operațiunilor economice.

Așa dară este aproape verosimil, că problema aceasta va începe să intereseze lumea în mod serios atunci, când tot omul se va gândi la entropia economică. În prezent lumea trăiește în beția cifrelor mari, care împedecă vederea clară. Și dacă totuși viața economică nu se suprimă în urma creșterii formidabile a entropiei economice, faptul se poate atribui numai izvorului etern de energie cosmică inepuizabilă, care este: darul lui Dumnezeu.

V. VLAICU.

Învățăturile economiei de războiu.

Un proverb german spune: „Probieren geht über Studieren“, adică liber tradus în românește: „Practica întrece teoria“. Năcazul te învață multe lucruri la cari nici cu mult studiu nu te-ai fi gândit. Afară de aceasta primejdia comună a mai apropiat de oaltă clasele sociale, și s'a pornit un fel de nivelare și solidaritate socială care în timpuri normale, în restimp așa de scurt, nu s'ar fi putut înfăptui.

„Azi avem spre pildă așa numita „conurență“. În timpuri normale era un lucru de sine înțeles, ca două fabrici, producătoare de aceeași marfă, să se întrecă una pe alta, atât ce privește cantitatea și calitatea, cât și prețul mărfii. Această emulare se consideră chiar ca un stimul de progres. Războiul a adus o modificare foarte mare în această concepțiune. Ai vrea să emulezi, dar n'ai cu ce și n'ai cu cine. Materialul din care se fabrică marfa, devine tot mai rar, tot mai scump, și tot mai greu de obținut. Mâna de lucru trece la armată și fabrica e nevoită să-și reducă producția. Ar surveni poate o criză foarte mare economică dacă toate fabricile ar proceda la fel, criză care ar putea avea repercusiuni și asupra apărării țării. Deci se impune o intervenție a factorilor competenți, pentru ca o astfel de eventualitate să fie înlăturată. Atunci

intervine principiul economiei dirijate, care este *prima învățătură* a războaielor din acest secol. Ea silește întreprinderile să se înțeleagă reciproc asupra metodelor de producțiune, asupra procurării de materii prime și asupra prețurilor. Concurența liberă încetează, și întreprinderile sunt silit să stea prietenește la masa verde și să discute în mod obiectiv condițiile unei *colaborări solidare*.

Dar colaborarea nu se extinde numai asupra întreprinderilor *între ele* ci are repercusiuni și în interiorul singuraticelor întreprinderi. Deoarece toată lumea vrea să trăiască, și trebuie să trăiască, lipsa mânei de lucru trebuie înlăturată. Atunci intervin tehnicienii cu noi metode de lucru. Banda fără fine intră în funcțiune și muncitorii se specializează în fabricarea *mărfurilor de serie*. Multe brațe sunt înlocuite astfel de forța mașinei, și invenții noi perfecționează noul metod de lucru. *Tehnica producțiunii* a ajuns astfel la o înălțime nebănuită mai înainte, și a dat un impuls la o viitoare dezvoltare ale cărei limite nu se pot prevedea.

Dar nu numai în tehnică am învățat lucruri noi, ci și în administrație.

Imi aduc aminte când la o instituție bancară, s'a introdus prima mașină de scris și prima mașină de calculat. A fost dată o adevărată luptă între secretarul mai progresiv, și direcțiunea conservativă. A fost adică o luptă în proporții mici, dar fidelă oglindă, între spiritul învechit și cel modern, luptă care a survenit apoi în stil mare în așezarea lumii moderne. Dar în sfârșit mașinile de și erau foarte scumpe pe atunci, lucrau foarte bine, ușor și exact. Așa a apărut apoi pe scenă la băncile din Transilvania, prima dactilografă spre marea uluire a vrednicilor dar în metode îmbătrâniților conducători. Primul războiu mondial și cel prezent, ne-a arătat, că sexul feminin poate înlocui cu mult succes, chiar și în posturi mai grele, capetele și brațele ocupate pe frontul de luptă. Paralel cu frontul extern militar, s'a dezvoltat *frontul intern de apărare* al țării.

Întreprinderile, în căutarea de noi mijloace mai simple și mai ieftine de contabilizare, au introdus registre-copiere unde a fost posibil, cari înregistrează operațiunile deodată pe mai multe conturi reducând astfel în mod simțitor puterile de muncă.

În unele țări s'au înființat instituții speciale pentru adunarea experiențelor făcute cu noile metode. Ele au fost triate și apoi comunicate și recomandate tuturor întreprinderilor. Aceasta a avut ca urmare o raționalizare și unificare a

lucrărilor de birou care a adus autorităților de dirijare și control precum și fiscoșilor o mare înlesnire în operațiunile lor. Azi întreprinderile stau într'un constant schimb de experiențe una cu alta. Mai înainte lucrul acesta era inimaginabil, deoarece fiecare societate făcea un secret din metodele aplicate la ea acasă. Nu cumva concurentul să le aplice sau chiar să le perfecționeze.

Marile întreprinderi lucrează azi mână în mână cu micile întreprinderi, pentru ca nimeni să nu rămână fără de lucru. Din punct de vedere al interesului obștesc, acesta este un progres la care mai înainte nimeni nu s'ar fi gândit.

În cuprinsul *tehnicii de producțiune* tendința a fost găsirea de noi metode, în special la economisirea materialului. În acest domeniu se pot remarca următoarele progrese:

1. Multe articole se fabricau cu un plus de material, pentru a le da un aspect mai plăcut și mai îmbietor, ori azi se cruță la material și se folosește numai atâta cât este inomis necesar. S'a redus astfel folosirea exuberantă a hârtiei, cartonului și altor materiale de împachetat, la strictul necesar.

2. Unele articole (mai cu seamă de gospodărie) cari erau din material prea greu și voluminos, se fabrică azi dintr'un aliaj mai ușor, dar tot atât de rezistent, ba poate și mai durabil, sau li s'au redus părțile neesențiale.

3. Fabricile obișnuiau să mai livreze la unele aparate și părți de schimb, în mod gratuit, sau mici mostre de produse ca reclamă. Ori, acestea s'au suprimat.

4. Se știe că la prelucrarea materialelor se adună în fabrici tot felul de deșeuri și rămășițe cari erau aruncate la gunoi. Azi toate acestea sunt adunate cu grije, sortate și apoi folosite. Nimic nu se mai aruncă, deoarece toate sunt din nou folosibile după o prelucrare specială.

5. Surogatele sunt azi la modă. Germania pășește în fruntea „Ersatz“-urilor. Ea, și împreună cu ea și noi, suntem izolați de restul lumii, așa că suntem siliți a găsi noi și noi mijloace pentru satisfacerea trebuințelor de toate felurile. Mai cu seamă ne lipsesc colonialele. Azi avem surrogate pentru cafea, lămâie, ceaiu. Avem surrogate pentru bumbac și mătăasă, piele etc. Toate acestea au necesitat fabrici și mașini noi, prin care producțiunea de războiu s'a dezvoltat enorm.

6. La noi se face grozav de multă statistică. Toate oficiile publice și particulare sunt

supra încărcate cu lucrări cari au de scop umplerea de formulare cu date și cifre interminabile. Dumnezeu știe dacă toate acestea sunt de folos. Germanii, cu mult mai practici, mai temeinici și mai experiați ca noi, au pus capăt acestei nesocotite prădării de hârtie, și au studiat ce este bun și de folos în statistici, și ce e numai curiozitate și lipsă de judecată. În consecință au normalizat și statisticele și au pus astfel capăt paperaseriei nesocotite prin care dacă nu ne-am normaliza și noi, pădurile noastre ar fi în primejdie de a dispărea în curând de pe suprafața pământului, întrând toate în mașinile de macerare ale fabricilor de hârtie. Să învățăm deci și pe acest teren.

7. Nu e tot una ce fel de capete și de mâini întroducem în rândurile muncitorilor noștri de fabrică. Ca și la oricare lucru, azi trebuie experiență. De aceea pregătirea muncitorului e o chestie de prima ordine. Specializându-se fabricile după felul de producțiune, tot astfel trebuie specializat și instruit și muncitorul. Dar nu numai atât. Nu numai partea tehnică trebuie educată, ci și cea spirituală. Prăbușirea lui Mussolini ne-a învățat, că după 20 ani de fascism, comunismul tot mai mocnește în uzinele din Lombardia. Războiul ne-a învățat că trebuie să aplicăm muncitorilor și un triaj de ordin social.

8. Femeile au azi un rol mare nu numai în birouri ci și în ateliere. Este un lucru dificil a lua femeia din gospodăria familiară, mai cu seamă dacă sunt copii. Cu toate acestea măsura e necesară, și necesitatea aceasta crește cu cât războiul se lungeste. Războiul are azi de principiu, că cu toate greutatea lui, producțiunea să nu înceteze, și pe cât se poate să rămână la nivelul antebelic.

Pentru a înlocui situația gospodăriei în cazul când mama e chemată pe frontul muncii, în unele țări îngrijirea copiilor este preluată de instituții anume create, unde o singură persoană poate menaja un număr mare de copii.

Aceasta prezintă încă o invențiune — sperăm că numai pe durata războiului.

9. La desfacerea mărfurilor este un moment însemnat cunoștința exactă a prețului de cost. Înălăturându-se virtual concurența, urmează dela sine ca și costul fabricațiunii să se normalizeze și raționalizeze. Între împrejurări antebelice aceasta ar fi constituit un mare progres economic — azi e un lucru absolut necesar, fără de care întregul sistem al economiei belice s'ar răsturna.

Un punct nevralgic în toate economiile de războiu îl formează chestia prețurilor. Acesta

este pivotul în jurul căruia să învârtă întregul interes social. Calculul prețului de cost după metodele antebelice azi nu mai are nicio valoare. În locul prețului de cost se introduce pe toată linia *prețul organic*.

Ce înțelegem sub preț organic?

Acesta nu e determinat numai de muncă, materie, ofertă și cerere, ci și de necesitățile economiei naționale dirijate. Statul poate apărea într-o zi pe piață ca cumpărător, vânzător sau simplamente ca stăvilă, și atunci toate calculele producătorului și consumatorului sunt date peste cap: Statul ca dirijent al economiei naționale a intrat ca element nou în stabilirea prețului. Intreprinderile sunt deci constrânse de a calcula așa de exact prețurile, ca și când ar sta în fața concurenței celei mai aprige, căci nu se știe ce poate aduce ziua de mâine.

10. Se înțelege de sine că în fața unei posibilități de stăvilire a prețurilor, trebuie să se conteze și cu o stăvilire a lefurilor. Ajungem aici în sfera de filosofie economică a lui Ford care zice în principiu că rețeta cea mai bună de prosperitate este „de a transforma mereu o productivitate crescândă în prețuri mai mici și lefuri mai mari“. Aici pare a fi o contradicție față de stăvilirea lefurilor; dar numai în aparență, căci cu toate acestea lefurile se pot urca în mod relativ, și iată cum:

Lefurile se stabilesc după grupe de muncitori, deci nu individual. În interiorul grupului se stabilește o medie de prestațiune, la o muncă egală la fel. Cine însă va presta peste medie, va primi și o leafă mai mare — ceea ce nu poate fi nejust.

Învățăturile acestea ne arată, că nu mai este reîntoarcere la vechile principii liberale economice. Orientarea economică a luat o altă direcțiune, și nu mai permite călcarea în picioare a celui mai slab. Față de dominațiunea fără de simț a tehnicei, teoria modernă consideră pe muncitor și din punct de vedere umanitar, cultural și social, de aceea nu exclude pe omul individual adecă personalitatea și nici în mod absolut concurența, ci numai acolo unde și când interesele obștești o cer în mod imperativ.

Teoria modernă nu se alătură nici la principiile bolșeviste rusești nici la cele liberale americane. Ea vrea numai delăturarea sistemului de opresiune a celui mai slab de către cel mai tare, eliminarea proletarietului și readucerea lui în clasa socială a înstăriților.

B. VANCU.

Industria noastră metalurgică.

În România veche existau zăcăminte de metale și cărbuni de toate speciile, așa încât între altele împrejurări, țara s'ar fi putut industrializa foarte repede. Obstacolele care s'au opus acestei dezvoltări au fost multiple. Lipsa mâna de lucru, și capitalul. Dar cel mai mare obstacol era, că fiind tot un stat eminentement agricol, tratatele noastre comerciale și vamale cu străinătatea erau brodate pe schema unui schimb de mărfuri în sens agricol. Interesul statelor industriale era, să-și plaseze fabricatele lor de metal la noi, iar al nostru era export cât mai abundent de cereale.

După Unire, noul stat primi de-a gata o industrie metalurgică prin alipirea Transilvaniei, cu fabricile și instalațiunile miniere în deplină funcție. Acestea trebuiau numai adaptate noii situații și pot dezvoltate mai departe conform cerințelor economiei noastre naționale.

Înainte de Unire încă existau în țară unele instalațiuni pentru prelucrarea fierului și oțelului, dar acestea lucrau cu material importat și numai pentru trebuințele agriculturii și industriei de petrol în continuă dezvoltare.

Mărindu-se teritoriul țării, fabricile din Transilvania au primit un nou impuls de producție, la care s'a adăugat și comenziile statului pentru refacerea armamentului pe o scară mai mare.

Periodul de inflațiune după primul război mondial, a favorizat înființarea de noi întreprinderi. Acestea nu au prea prosperat, deoarece lipsa experienței și conjunctura era foarte nesigură. Numai foarte puține întreprinderi au supraviețuit, dar aceste s'au dezvoltat mai normal, fiind sprijinite și de acțiunea de încurajare a industriei inserată în programul tuturor partidelor noastre politice.

A urmat apoi criza mondială din a. 1930 care s'a simțit și în industria noastră și a adus o stagnare de câțiva ani. Începând cu a. 1934, situația politică din Sud-Estul Europei a început să devie din ce în ce mai critică, încât guvernul a fost silit să dea armatei atențiunea cea mai mare. Fortificațiile din Vest, modernizarea artileriei și armelor de foc au fost tot atâtea prilejuri pentru comenzi masive la fabricile noastre metalurgice, comenzi care au consolidat poziția lor în economia națională. Căile ferate asemenea au trebuit refăcute, unele linii dublate, altele din nou construite.

În urma acestei acțiunilor o statistică ne arată că deja în a. 1939 existau în țară 378 uzine de fier care lucrau cu o putere de 162.000 cai. Capitalul investit era de 9½ miliarde Lei. Valoarea produselor fabricate era de 14 miliarde Lei. Muncitorii și alți angajați 52.000 la număr.

Războiul actual a dat țării alt aspect acestui industriei. Am pierdut o parte din teritoriile câștigate, dar în schimb uzinele ce ne-au rămas, lucrează azi cu mare presiune, și chiar fabricile de altă natură au trebuit să se transforme în uzine de fier pentru lucrări în interesul apărării naționale. Statisticile fac deocamdată ce privește numărul, cantitatea și alte date ale producțiunii, însă ele trebuie să fie citite cu mult

mai mari ca în perioadele anterioare ale desvol-
tării acestei industrii.

Cu cât cercetările geologilor se extind mai
amănunțit, cu atât rezultatele sunt mai convin-
gătoare, că nici pe departe nu s'au luat încă în
exploatare toate comorile subsolului țării. Aceste
cercetări au constatat că țara posedă șanse ne-
bănuite de a deveni într-o zi producătoare de
cele mai valoroase metale. În perioada antebelică
explorările nu s'au făcut pe o scară destul de
extinsă pentru găsitrea zăcămintelor celor mai
valoroase de a fi exploatare, și cele existente au
rămas în nelucrare, nefiind destul de rentabile.
S'a întâmplat și la noi, ca în altele țări, că mine
sau perimetre lăsate în nelucrare, au devenit în
urma războiului vrednice de exploatare fiindcă
punctul de rentabilitate nu mai este esențial.
Pentru scopurile războiului trebuiesc aduse orice
saerșitell, căci numai astfel ne putem apăra și
asigura existența noastră.

Tot după statistica amintită, România im-
porta înainte de primul războiu mondial circa
100.000 tone minere de fier din toate țările Eu-
ropel, precum și fier vechiu.

Materialel brut exploatat din țară se cifra
atunci la circa 470.000 tone cu un net de circa
190.000 tone fier. Producția oțelului se urca
la 270.000 tone anual.

Schimbarea politicii economice care și a
găsit expresia în toată Europa în sistemul au-
tarhic, a produs o schimbare și în structura in-
dustriei noastre metalurgice. Câtă vreme mai
înainte se pune accentul pe producția de
semifabricate, sub presiunea împrejurărilor fa-
brielle au pășit la producerea de mașini com-
plete pentru trebuințele populației civile, dar mai
cu samă ale armatei. Azi producem automobile,
motoare, țevăre, sârme de tot felul, burlane
pentru conducte de apă și gaz. La Brașov avem
chiar și o fabrică de avioane și de locomotive.
În chipul acesta a intrat și țara noastră în rândul
acelora care încearcă să-și satisfacă singure
consumațiile, așa încât importul a scăzut simțitor.
Cum se va desvolta industria noastră în viitor,
depinde de viitoarea colaborare economică a
nașunilor, care nu se poate baza pe o izolare,
ci pe o justă apreciere a trebuințelor futurora.

M.

Lichidarea datoriilor provenite din conversiune.

Chestiunea conversiunii este mereu la su-
prașafa discuțiilor. Guvernul, folosindu-se de
conjunctura favorabilă cauzată de o recoltă mul-
țumitoare, caută și de astădată să mai nete-
zească din asperitățile legii din 7 Aprilie 1934.
Astfel a aprobat ca plata ratelor datorite să se
facă în natură — cu cereale — dacă firește, cre-
ditorul se învoește la o astfel de tranzacție.
Modalitatea aceasta e cât se poate de favora-
bilă pentru debitor, deoarece cerealele evaluate

în bani, reprezintă azi un multiplu al prețurilor
din a. 1934, pe când cifra datoriei înscrise în
registrele creditorului a rămas aceeași, sau a
scăzut chiar în urma replăștrilor, leul din re-
gistre suferind o deprecie în sens invers. Un
statistician a făcut calculul că o datorie de 100
Lei din a. 1929-33 se plătește azi în urma avan-
tajelor oferite debitorilor din conversiune, cu
Lei 450 corespunzătoare puterii de cumpărare
de atunci a leului.

Mai recent guvernul a mai acordat înles-
niri prin Decretul—Lege apărut în Monitorul
Oficial din 24 Septembrie a. c. pe care îl re-
producem mai jos :

ART. 1. — Reducerea de 6 la sută prevă-
zută de art. 5 al legii din 7 Aprilie 1934, pentru
lichidarea datoriilor agricole și urbane, se spo-
rește la 9 la sută, pentru plata anticipată a ra-
telor, începând cu rata din 15 Noembrie 1943, și
a celor amânate de drept în temeiul art. 1 al
decretului—lege Nr. 3549 publicat în Monitorul
Oficial Nr. 245 bis, din 19 Octombrie 1940.

Pentru a beneficia de aceste reduceri, de-
bitorul va trebui să achite până la 31 Decem-
brie 1943, inclusiv, atât ratele scăzute și neplă-
tite — care nu cad în aplicarea reducerii pre-
văzute de alin. 1 de mai sus — cât și toate cele
următoare — care beneficiază de aceea reducere
— până la completa stingere a datoriei res-
pective.

ART. 2. — Dacă debitorul nu a achitat da-
toria în condițiile art. 1, de mai sus, neplata
unei singure rate atrage de drept decăderea de-
bitorului din beneficiul termenului față de cre-
ditorul neplătit, fără posibilitate de a împede-
ca efectele decăderii printr-o plată posterioară sca-
denței și cu dreptul pentru creditorul neplătit de
a urmări de îndată orice fel de avere mobilă
sau imobilă a debitorului, sub rezerva preveder-
rilor legii Nr. 609 din 1 Iulie 1941, pentru măsu-
rile excepționale aplicabile în timpul cât armata
se află în stare de războiu.

ART. 3. — Creditorii care nu ar accepta
acest mod de lichidare pentru creanțele lor, vor
trebui să notifice aceasta, prin portărei debitor-
ilor lor, în termen de 30 zile dela publicarea
legii de față.

Nefacerea notificării în termenul de mai sus,
echivalează cu o acceptare irevocabilă din
partea creditorului, a modului de lichidare pre-
văzut de art. 1.

ART. 4. — Creditorul care a notificat că
refuză lichidarea creanței sale în condițiile
prezentei legi, va păstra dreptul să ceară achi-
tarea creanței sale în condițiile și cu redu-

cerile fixate inițial prin legea din 7 Aprilie 1934, și sub sancțiunile acolo prevăzute.

ART. 5. — Toate dispozițiile legii din 7 Aprilie 1934, pentru lichidarea datorilor agricole și urbane, contrarii legii de față se abrogă.

Legea pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă.

Reproducem mai jos ultimele modificări aduse acestei legi, apărute în Monitorul Oficial din 24 Septembrie a. c.

ART. 1. — Art. 38, pct. 3 și 4, se completează precum urmează:

ART. 38, pct. 3. — De a cumpăra pentru contul lor propriu titluri producătoare de dividende pentru un total mai mare de 25 la sută din valoarea capitalului social, plus rezervele. Se exceptează acțiunile distribuite ca rezultat al majorării de capital pe bază de reevaluări și subscrierile de acțiuni autorizate la cererea băncii respective, de către Consiliul Interministerial.

Pct. 4: De-a crea sau participa în alte întreprinderi de orice natură, cu un capital mai mare de 25 la sută din valoarea capitalului social plus rezervele. Se exceptează participările autorizate la cererea băncii respective de către Consiliul Interministerial.

Cu toate acestea, totalul participărilor și al titlurilor producătoare de dividende, împreună cu valoarea imobilelor inclusiv participările, titlurile și imobilele prevăzute la art. 62, nu vor putea în niciun caz întrece capitalul social plus rezervele inclusiv rezervele speciale pentru imobile sau pentru diferențele de curs nerealizate la portofoliul de titluri.

ART. 2. — Art. 40, modificat prin legea Nr. 89 din 18 Februarie 1943, se completează precum urmează:

Art. 40, pct. a). Cel puțin 25 la sută din titlurile de Stat sau garantate de Stat — calculate potrivit art. 32, pct. b, alin. I. — în efecte de comerț, semnate de furnizorii ai Statului și girate de Casa autonomă de finanțare și amortizare, ce pot fi primite în lombard sau scont la Banca Națională a României.

„ART. 3. — La art. 62 se intercalează ca alin. III, următoarele:

„Băncile vor păstra în patrimoniul lor titlurile producătoare de dividende sau partici-

partunt pe care le posedă la data de 1 Septembrie 1943, chiar dacă ele depășesc cotele prevăzute de art. 38, pct. 3 și pct. 4, alin 1^a.

ART. 4. — Dispoziția dela art. 40, pct. a) cu privire la modul de calcul al titlurilor de Stat sau garantate de Stat, precizat prin prezenta lege, are caracter interpretativ.

Bursa.

În ultimele două săptămâni bursa a fost caracterizată de o acalmie și mai accentuată decât de obicei. Mai cu seamă bancarele și petroliferele au fost în anumite zile neglijate complet. În incintă se observa câteodată o totală lipsă de public.

Investițiile de capital au urmat un ritm moderat și nu au avut niciun efect asupra bursei. Periodul de reevaluări a trecut și acum au devenit mai rare. Cele mai agreate investiții au rămas tot imobilele și volumul lor s'a menținut la același nivel ca mai înainte.

Dezorientarea publicului, ce privește investițiile, se observă și în creșterea depunerilor spre fructificare dela bănci, care fiind de o mică rentabilitate, numai atunci sunt căutate, când pentru capital disponibil nu există un plasament mai rentabil și mai sigur. Același lucru să poate spune și la conturile curente creditoare, care și ele sunt în continuă urcare.

Stagnarea afacerilor burstere provine în parte și din considerațiile acestea și prognoza comentatorilor este: tendință în regres.

Dăm mai jos tabloul comparativ:

		Cursul la începutul lunii Ianuarie 1943.	Cursul la 6 Oct. 1943.
Inzestrarea mari	Lei	73.50	72.50
„ mică	„	67.—	65.—
Reîntregirea	„	63.25	64.—
B. N. R.	„	17.000.—	13.500.—
„Albina“ - Sibiu	„	500.—	555.—
Banca C. It. Rom.	„	430.—	610.—
„ Românească	„	1.175.—	610.—
„ de Sc. a Rom.	„	500.—	530.—
Astra Română	„	5.250.—	3.425.—
Creditul Mînter	„	1.880.—	1.065.—
I. R. D. P.	„	655.—	420.—
Gaz Metan	„	2.950.—	3.000.—
„Mica“	„	1.770.—	1.225.—
„Reșița“	„	1.650.—	1.190.—
Creditul Industrial	„	1.425.—	1.175.—

S. R. D.	"	4.800.—	2.475.—
S. T. B.	"	4.650.—	1.875.—
Telefoane optate	"	2.400.—	2.960.—
Nitrogen	"	1.760.—	1.080.—
„Letea“	"	1.450.—	1.260.—
Radio vechi	"		1.400.—
„ put	"		1.425.—
Steaua Română	"		1.600.—
Banca de Cr. Rom.	"		455.—
„ Com. Rom.	"		610.—
„ Rom. put	"		800.—

E. V.

CRONICA

Aurul în Statele Unite. După o statistică recentă, disponibilitățile de aur în U. S. A. sunt în continuă creștere. Ele se cifrau la 31 Iulie a. c., la 3 miliarde dolari.

*

Dublarea salariilor evrei. În jurul romanizării întreprinderilor s'au observat unele ne-reguli și trăgândări care au atras atenția cercurilor conducătoare. S'a observat între altele, că unele societăți au angajat ce e drept dublanți, ea să împlinească litera legii, dar li s'au atribuit astfel de posturi în care nu au ocazia să pătrundă în mecanismul și gestiunea întreprinderii, ci mai curând au aspectul de sinecuriști, care primesc lefuri grase, în schimb închid ochii la toate. Alte societăți au angajat dublanți fictivi. Aceștia sunt persoane care figurează în listele de plată dar de fapt își caută de treburi în altă parte. Apoi sunt și dublanți cumulativi. Aceștia privesc situația de dublant ca un binevenit câștig fără multă trudă, și figurează pe listele mai multor societăți. De fapt nu și depun sânguința la nimeni, ci trăiesc un traiu de lumea mare pe asfaltul și în barurile elegante ale capitalei.

Autoritățile au socotit că această debandadă nu mai poate dura și au atras atențiunea societăților vizate, că Decretul-Lege Nr. 3825/940 și Decretul-Lege publicat în Mon. Of. Nr. 204 din 1 Septembrie 1943 pentru romanizarea personalului din întreprinderi, prevede sancțiuni aspre pentru aceia care nu se conformează dispozițiilor cuprinse în ele.

Se cere deci în mod imperativ, înlocuirea elementelor evreești cu elemente etnice românești.

*

Finanțarea construcțiilor în Germania. Un sistem interesant de finanțare a întreprinderilor edilitare este introdus în Germania. Deoarece aliața noastră pășește în multe privințe în fruntea invențiilor cauzate de război, dăm mai jos pe scurt procedeul cu privire la cele de mai sus:

Guvernul german a găsit cu cale ca orașul cutare să clădească locuințe eficiente pentru muncitorime. Primăria orașului X repartizează lucrările la diferiți antreprenori. Aceștia la rândul lor angajează muncitori și materiale și încep lucrările.

După terminarea unei anumite lucrări, antreprenorul trage o trată asupra primăriei orașului X. Primăria semnează și antreprenorul se prezintă cu trata la „Banca Muncii“, căci și munca își are în Germania banca sa. Banca pune și ea semnătura sa pe trată și devine astfel o hartă care să poate esconta la Reichsbank. Aceasta este autorizată să emită bancnote pentru plata astor fel de trate, și le lichidează numai în rate în decurs de 12 luni, iar de la oraș nu va cere restituirea sumei, decât după 15 luni.

Cu astfel de restricții își pune și Reichsbankul iscălitura pe trată, și ea devine astfel un fel de „bon“ sau bilet de bancă cu scadență scurtă și precisă.

Antreprenorul merge cu ea la o bancă care îi creditează în cont cu suma tratatului. Plățile se fac apoi la cererea antreprenorului în mod normal. La scadență banca prezintă trata la Reichsbank, aceasta o prezintă la primăria orașului. Astfel operația s'a lichidat, căci între timp (15 luni) locuințele s'au construit și au devenit izvor de venit pentru oraș.

*

Reducere la datoriile din conversiune.

Acei debitori beneficiari ai Legii de conversiune din 7 Aprilie 1934, care vor achita cu anticipație până la 31 Decembrie 1943 atât ratele scadente cât și cele următoare, până la achitarea totală a datoriei, vor beneficia de o reducere de 9%. Reducerea se aplică începând cu rata din 15 Noembrie 1943.

*

Navigațiune. În decursul semestrului I din anul curent, traficul în apele românești a fost următorul: Vase fluviale au circulat cu un tonaj de 13.733.270 t. m. față de 9.455.951 t. m. în a. 1942. Vase maritime cu un tonaj de 79.438 t. m. față de 13.360 t. m. în a. 1942.